

ЁШЛАР МИЛЛИЙ МАЪНАВИЯТИНИ ШАКЛЛАНТИРИШДА АХБОРОТ ХУРУЖ ВА ТАҲДИДЛАРИ МАСАЛАЛАРИ ХУСУСИДА

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7854332>

Ғаффоров Рифат

Жиззах давлат педагогика университети,

Магистранти

Аннотатсия: Ушбу мақолада глобаллашув шароитида ёшлар миллий маънавиятини шакллантириш масалалари, ахборот технологияларнинг инсоният омилига таъсири, Ёшларнинг юртнинг ҳақиқий суянчи ва таянчига айлантириш масалалари тўғрисида фикр юритилган.

Калит сўз: глобаллашув, ахборот технологиялар, интернет, оммавийлашиш, миллий ғоя, ватанпарварлик, маънавий бойлик, фалсафий мерос.

Abstract: This article discusses the issues of forming the national spirituality of the youth in the conditions of globalization, the impact of information technology on the human factor, and the issues of turning the youth into the real support and support of the country. **Key words:** globalization, information technology, Internet, popularization, national idea, patriotism, spiritual wealth, philosophical heritage.

Аннотация: В данной статье рассматриваются вопросы формирования национальной духовности молодежи в условиях глобализации, влияние информационных технологий на человеческий фактор, вопросы превращения молодежи в реальную опору и опору страны.

Ключевые слова: глобализация, информационные технологии, Интернет, популяризация, национальная идея, патриотизм, духовное богатство, философское наследие.

Ҳеч кимга сир эмас, бугун техника-технологиялар, интернет тез суратларда ахборотлар алмашинуви тизими бутун жаҳон тараққиёти цивилизациясининг ажралмас қувват манбаига айланди. Мамлакатимизда сўнгги ўн йил ичида интернетдан фойдаланувчилар сони ўн бароварга ошди. Хусусан, 2007 йилда Интернет фойдаланувчиларининг сони бир миллионни ташкил этган бўлса, бугун бу кўрсаткич ўн уч миллиондан ошди.¹⁵³ Бу эса, мамлакатимиз аҳолисининг 40 фоизини ташкил этиб, ушбу Интернет аудиториясининг катта қисми ёшлардан иборат эканлиги айна ҳақиқат.

Албатта, ахборот технологиялари инсоният оламида катта имкониятларни яратиш билан бирга, кучли мафкуравий таъсир кўрсатиш воситаси сифатида жиддий муаммоларни ҳам келтириб чиқараётгани ҳеч кимга сир эмас.

¹⁵³ Халқ таълими журнали. 2017 йил 5-сон. 120-бет.

Бинобарин, глобал аҳамият касб этаётган ушбу жараён мамлакатларнинг миллий чегараларини ювилиб кетишига, уларнинг тарихи, миллий маданияти ва кадриятларининг йўқ бўлиб кетишига сабаб бўлмоқда. Зеро, “оммавийлашиш” ёшларга хос одатлардан бўлиб, бу жараён уларнинг руҳияти ва дунёқарашига тез сингади, чунки ёмон одатлар ҳамма вақт юқумли бўлган.¹⁵⁴ Уларни юқтирмаслик учун эса кучли мафкуравий иммунитет даркор бўлади. Бундай иммунитетни ҳосил қилишда энг аввало тарихий онг ва тарихий хотирани шакллантириш долзарб масала бўлиб, бу борада Биринчи Президентимиз И.А.Каримовнинг ушбу таърифини таъкидлаш мақсадга мувофиқ: “Тарихий хотирасиз – келажак йўқ. Ўтганларни хотирламайдиган малқнинг эртаси ёруғ бўлмайди. Агар миллат ўзининг келажagini порлоқ кўрмоқчи бўлса, унинг хотираси уйғоқ бўлмоғи шарт. Боиси ҳар қандай халқ ва миллат кечаги ҳаётидан ўзининг, ўзи босиб ўтган оғир ва машаққатли кунларидан, тарих синовларидан зарур хулоса ва сабоқлар чиқармоғи лозим”.¹⁵⁵

Дарҳақиқат, истиқлолимизнинг илк кунларидан бошлаб ўзлигимизни англаш, миллий кадриятларимизни тиклашга алоҳида эътибор қаратилди. Бундан кўзланган ягона бўлмиш ёшларни юксак интеллектуал салоҳиятли, баркамол шахс қилиб тарбиялашдир. Ўз навбатида ёшларда ватанпарварлик руҳини уйғотиш, энг аввало, уларнинг маънавий дунёсини шакллантириш масалаларининг қанчалик самарали ҳал этилишига боғлиқ. Шунинг учун ҳам ҳозирда ёшларда тарихий онг ва тарихий хотирани шакллантириш муаммосини ўрганиш долзарб бўлиб қолмоқда.

Ўзбек тилида миллат ва иллат деган сўзлар бор, аммо бу сўзларнинг бир қарашда бир-бирига алоқаси йўқдек туюлади. Лекин, миллат сўзи заминда қанча фазилатлар бўлса, иллат сўзи остида ҳам ундан кам бўлмаган халқ минталитетининг салбий томонлари кўзга ташланади. Демак, фазилат халқнинг юксак маънавияти бўлса, иллат унинг маънавиятсизлигидир.¹⁵⁶

Маълумки, ёш авлод онгида миллий ғурур туйғусини уйғотиш, уларни Она Ватанга содиқлик руҳида тарбиялашда тарих ва буюк аждодларимизнинг бой меросини ўрганиш муҳим аҳамият касб этади. Биз ўзбеклар Соҳибқирон бобомиз айтганидек, “Туркнинг бош буғини” эканлигимиз билан фахрланамиз. Шонли тарихимиз, миллатимиз номи ила аталган Мустақил Ўзбекистон давлатимиз бор.

Шу ўринда таъкидлаш керакки, ёшларнинг маънавий-ахлоқий турмуш тарзининг камолот даражаси бевосита аждодлар маданий меросини чуқур ўрганиш, фалсафий мушоҳада қилиш ва ундан ижодий фойдалана олиш қобилияти билан аниқланади. Ёш авлод тарбиясида фалсафий тафаккур

¹⁵⁴ Ислом Каримов асарларида мамлакатимиз ёшлар ҳаёти позициясини шакллантириш ва таълим-тарбия масалалари. Республика илмий-амалий конференцияси материаллари. 2017 йил 26 май. Т., Янги нашр, 2017, 504-бет.

¹⁵⁵ Каримов И.А. Хотира боқийдир, кадр – муқаддас. (Асарлар тўплами). Т.15. Т., Ўзбекистон, 2007, 98-бет.

¹⁵⁶ А.Асқаров. Ўзбек халқининг келиб чиқиш тарихи. Т., Ўзбекистон, 2015, 552-бет.

маданиятини юксалтириш билан бирга қуйидаги асосий мезонлар ва жараёнларни белгилаб олишимиз лозим;

-Ўтмиш маданий ривожимиз тарихини чуқур билиш ва бу ҳақда фалсафий мушоҳада юритиш зарур;

-Халқимизнинг маънавий бойлиги, буюк аллома мутафаккирларимизнинг фалсафий мероси мустақиллик дунёқарашини шакллантиришнинг муҳим омилидир;

-Миллий ғояни ёшлар онги ва қалбига сингдириш, ғоявий тарбияни амалга ошириш ва ғоявий эътиқодни шакллантиришда Марказий Осиё мутафаккирларининг фалсафий мероси таянч манба вазифасини ўтайди.

Баркамол шахснинг муҳим бир белгиси ватанпарварлик, халқпарварлик бўлиб, шахсда ушбу хусусиятни шакллантиришда тарихий хотиранинг ўрни беқиёсдир.

О.Ғайбуллаев фикрича, “ҳозирги замонда яшаётган ёшларнинг онгига Ватанни севиш, умуминсоний ахлоқий-маънавий қадриятларни сингдириш, миллий ўзлигини инглатиш, меҳр-шафқатли, виждонли, андишали қилиб тарбиялаш”¹⁵⁷да миллий онг ва унинг асосий таркибий элементлари бўлган тарихий онг ҳамда тарихий хотиранинг роли улкан бўлиб, улар катта аҳамият касб этади.

Миллатпарварлик ва ватанпарварлик бир-бири билан боғлиқ, бири иккинчисини тўлдирувчи маънавий фазилатдир. Шунингдек, ёшларни Ватанга муҳаббат, миллий маънавиятни ўстириш жамиятимизнинг энг асосий вазифаси саналиб, тарихий қисқа давр ичида ёшлар онгида Ватанга муҳаббат, умуминсоний қадриятларга содиқлик, маънавиятли, меҳр-шафқатли, виждонли ва андишали қилиб тарбиялашга эришилмоқда. Бу борада юртимизда кўплаб ислохотлар амалга оширилди.

Ёшларнинг юртнинг ҳақиқи суянчи ва таянчига айлантириш учун, энг аввало, мактабгача таълим муассасасидаги таълим-тарбия жараёнини такомиллаштириш ва ривожлантириш жараёни мамлакатимизда ҳамisha долзарб масала ҳисобланади. Шу боис тизимини таркибий жиҳатдан тубдан ислоҳ қилиш, самарали бошқарув тузилмасини ташкил этиш, болаларни МТМга тўлиқ қамраб олиш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг 2017 йил 30-сентябрда “Мактабгача таълим тизими бошқарувини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Фармони ва “Ўзбекистон Республикаси Мактабгача таълим Вазирлиги фаолиятини ташкил этиш тўғрисида”ги қарор қабул қилинди.¹⁵⁸

Хулоса қилиб айтганда, бугун ёшларни юксак интеллектуал салоҳиятга эга маънавий баркамол шахс бўлиб етишишида миллий маънавий тарбия муҳим

¹⁵⁷ Ғайбуллаев О. Ёшлар онгига истиқлол ғоясини сингдиришнинг ижтимоий моҳияти ҳақида. // Ўзбекистонда ижтимоий фанлар. 2005, 12-сон, 80-бет.

¹⁵⁸ “Халқ таълими” журнали. 2017 йил 5-сон, 5-6 бетлар.

эканлигини вақтнинг ўзи исботламоқда. Бинобарин, қайсики жамиятнинг, халқнинг миллий маънавияти, дину диёнати кучли ва мукамал бўлса, ундай жамиятга ҳар қандай бузғунчи ёт ғоялар, экстремистик оқимлар ўзларининг ёзув қарашлари билан раҳна сололмайди. Чунки ўз тарихи ва ўзлигини англаган, ўз миллий маънавияти билан қуролланган жамиятни енгиб бўлмайди.

Ёшларда миллий маънавиятни шакллантиришнинг ўзига хос омиллари мавжуд бўлиб, ёш авлодга ватанпарварлик ҳиссини шакллантиришда, аввало, қарайиб уч минг йиллик кўҳна ва бой тарихга эга бўлган ушбу заминдан не-не давлат арбобларию мутафаккир олимлар етишиб чиққанлигини, улар мана шу замин учун, фаровон ҳаёт учун бор билим ва тажрибаларини фидо қилаётганликларини, улар қолдирган моддий ва маънавий мероснинг аҳамияти қанчалик юксак эканлигини англатиш лозим.

АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ:

1. Ислом Каримов асарларида мамлакатимиз ёшлар ҳаёти позициясини шакллантириш ва таълим-тарбия масалалари. Республика илмий-амалий конференцияси материаллари. 2017 йил 26 май. Т., Янги нашр, 2017.
2. Каримов И.А. Хотира боқийдир, қадр – муқаддас. (Асарлар тўплами). Т.15. Т., Ўзбекистон, 2007.
3. А.Асқаров. Ўзбек халқининг келиб чиқиш тарихи. Т., Ўзбекистон, 2015.
4. Ғайбуллаев О. Ёшлар онгига истиқлол ғоясини сингдиришнинг ижтимоий моҳияти ҳақида. // Ўзбекистонда ижтимоий фанлар. 2005, 12-сон.
5. Халқ таълими журнали. 2017 йил 5-сон.